

Utbildningsinspektion i Olandsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Östhammar kommun och besökt Olandsskolan den 1-3 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Olandsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Olandsskolan intervjuades de två rektorerna, lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklassen och lektioner i grundskolans årskurs 1–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg beskrivs i separata rapporter avseende hela kommunens förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Olandsskolan	Antal elever
Förskoleklass	51
Grundskola	416

Källa: Skolans egna uppgifter

På Olandsskolan finns förskoleklass och grundskola årskurs 1–9. Lärare och elever är indelade i sex arbetslag. Totalt finns 23 klasser, inklusive förskoleklasserna, på skolan. Skolans verksamheter bedrivs i flera byggnader, dels beroende på en ombyggnation av skolan. Från och med årsskiftet 2007/08 leds Olandsskolan av två rektorer där en rektor ansvarar för förskoleklasserna och årskurserna 1–5 samt en rektor för årskurserna 6–9.

Helhetsbedömning

Verksamheten vid Olandsskolan fungerar till stora delar väl och eleverna upplever att de är trygga och att de trivs.

Kunskapsresultaten i form av slutbetyg för årskurs 9 har förbättrats under det senaste året. Trots det är det fortfarande drygt 20 procent av eleverna i årskurs 9 som inte når målen i alla ämnen. Andelen avgångselever som, enligt Skolverkets statistik, uppnått de nationella målen i samtliga kursplanämnen år 2007 var 78,6 procent, vilket är bättre jämfört med föregående två år samt ca 40 procentenheter bättre jämfört med 2004. Kunskapsresultaten ligger i stort sett i paritet med riket och bättre än kommunen i stort. Inspektörerna bedömer dock att uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten bör utvecklas, framför allt inom årskurserna 1–5 men även för de äldre eleverna. Inför bedömning och betygssättning bör skolan i högre grad samverka med andra skolor.

Inspektionen visar att viss uppföljning sker av resultaten från de nationella ämnesproven men arbetet med analyser behöver förbättras. Uppföljning av kunskapsresultaten är företrädesvis inriktad på ett fåtal ämnen och de könsrelaterade skillnaderna i betygsresultaten uppmärksammas inte. Av inspektionen framgår också att uppföljning av kunskapsresultaten inte används i någon nämnvärd utsträckning för att utveckla verksamheten. Detta är särskilt allvarligt med tanke på de relativt låga kunskapsresultaten.

Sammantaget framkommer i inspektionen att elevernas möjligheter till inflytande både över verksamheten i stort och över det egna lärandet är av god kvalitet men att det finns skillnader beroende av vilka lärare eleverna har. Kursplanernas och läroplanens mål att sträva mot genomsyrar i stort verksamheten som helhet och utrymme för kunskapens olika former ges. Även i dessa avseenden framkommer dock skillnader mellan ämnen och enskilda lärare.

Samverkan mellan lärarna inom och mellan de olika stadierna fungerar tillfredsställande. Verksamheten för sexåringar bedöms överlag vara av god kvalitet och såväl innehåll som arbetsformer är väl anpassade till barnens ålder och mognad.

I inspektionen framkommer att den anpassning av undervisningen som sker utifrån elevernas förutsättningar och behov ofta är av kvantitativ art och styrd av hur olika läromedel är utformade. I vilken grad nya arbetssätt prövas och varieras är högst lärarberoende.

Särskilt stöd ges till de elever som är i behov av det men i intervjuer med lärare och rektorerna framkommer att stödet inte är i tillräcklig omfattning för att ge eleverna möjligheter att nå målen.

Verksamheten genomförs i enlighet med författningarnas krav vad gäller omfattningen av verksamheten, information om valmöjligheter, tillgång till modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Detta gäller dock inte för ämnet elevens val som inte anordnas i enlighet med grundskoleförordningen i årskurserna 1–5. Inspektionen visar också att utbildningen inte är avgiftsfri, vilket måste åtgärdas.

Kvalitetsarbete, där resultat följs upp, analyseras och åtgärder vidtas, pågår främst i arbetslagen. Inspektörerna bedömer att det är angeläget att analysera kunskapsresultaten på en övergripande nivå. Dessa analyser bör bland annat ligga som grund för åtgärder och resursfördelningen på skolan. Uppföljningar på skolnivå, gällande huruvida läroplanens mål att sträva mot är utgångspunkt i all undervisning samt elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen, görs inte.

Mot bakgrund av de brist- och förbättringsområden som beskrivs i rapporten bör rektorerna ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan.

Skolans kvalitetsredovisning bör förtydligas gällande samband mellan resultat, åtgärder och måluppfyllelse för att kunna användas som avsett i kvalitetsarbetet.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och i alla ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Skolans skriftliga omdömen uppfyller inte förordningens krav. (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som behöver det (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap 1 § grundskoleförordningen).
- Företrädare för eleverna har inte medverkat vid utformningen av skolans ordningsregler (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernars kunskapsresultat i förhållande till målen att uppnå i årskurs 5 bör förbättras.
- Utvärderingar och uppföljningar av kunskapsresultaten på elevnivå i förhållande till kursplanernas mål i alla ämnen och ur ett genusperspektiv bör förbättras.
- De individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.
- Uppföljning och utvärdering av ämnesproven bör förbättras samt i högre grad samverka med andra skolor kring grunderna för bedömningar.
- Rutiner kring betygssättning bör ses över så att skolan säkerställer att varje elev får det betyg som motsvarar de kunskaper som eleven har förvärvat oavsett årskurs.
- Elevernars möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande bör förbättra.
- Arbetet med åtgärdsprogrammen bör utvecklas.
- Rektorernas pedagogiska ledarskap bör utvecklas.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen (i procent) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Olandsskolan. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen

	Olandsskolan			Östhammars kommun		
Ämne	År 2005	År 2006	År 2007	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	*	*	60,0	88,9	93,6	88,3
Matematik	*	*	88,0	84,5	89,2	86,4
Engelska	*	*	67,0	87,2	89,0	85,0

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter * = Uppgift saknas

Tabell 2. Sammanställning av betygsresultat för årskurs 9 i Olandsskolan jämfört med samtliga kommunala skolor i Östhammars kommun samt i riket år 2005–2007, enligt statistik från Skolverket.

	Olandsskolan			Östhammars kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	72,8	71,4	78,6	71,1	69,4	71,6	75,5	76,0	76,1
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	88,0	85,7	90,5	90,3	86,2	88,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde ¹	206,6	204,6	209,9	192,5	189,0	194,7	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

Kommentar:

Av inspektionen framgår att kunskapsresultaten i form av slutbetyg för årskurs 9 har förbättrats i Olandsskolan under det senaste året. Andelen avgångselever som, enligt Skolverkets statistik, uppnått de nationella målen i samtliga kursplaneämnen år 2007 var 78,6 procent, vilket är bättre jämfört med föregående två år samt ca 40 procentenheter bättre jämfört med 2004. Skolans sammanställning över resultaten i nationella ämnesprov för årskurs 9 våren 2007 visar att 87 procent målen uppnådde målen för proven i svenska, 95 procent i engelska och 88 procent i matematik.

Könsrelaterade skillnader noteras vad gäller fördelningen av de högsta betygsstegen för skolans avgångselever år 2007. Andelen flickor som fick betyget väl godkänt (VG) och mycket väl godkänt (MVG) var betydligt högre än andelen pojkar i flertalet ämnen. Noteras bör också att i fem ämnen, Hem och konsumentkunskap, Moderna språk, Biologi, Svenska och Teknik fick inte en enda pojke betyget mycket väl godkänd. Skolan har inte uppmärksammat eller analyserat betygsresultaten med utgångspunkt i detta faktum. Genomsnittligt meritvärde för elever i årskurs 9 våren 2007 var enligt tillgänglig statistik 209,9 poäng (193,7,5 poäng för pojkar och 221,1 poäng för flickor).

Skolans uppföljning av kunskapsresultaten ämnesvis för elever i de tidigare skolåren innefattar bland annat olika former av diagnoser. Resultaten i nationella ämnesprov för årskurs 5 våren 2007 visar enligt skolans uppgifter att 60 procent uppnådde målen för proven i svenska, 67 procent i engelska och 88 procent i matematik. Resultaten i svenska och engelska ligger mycket under kommunsnittet, skolan har uppmärksammat detta men inte gjort någon närmare analys av varför resultaten var så låga. En jämförelse mellan flickors och pojkars resultat finns heller inte tillgänglig. Inspektörerna bedömer att elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 bör förbättras.

Sammantaget konstaterar inspektörerna att Olandsskolans kunskapsresultat för årskurs 9 ligger i paritet med riket och klart bättre än kommunen i stort. Trots detta anser inspektörerna att skolan i högre grad behöver förbättra pojkarnas kunskapsresultat i årskurs 9 som är lägre än riksgenomsnittet. Inspektörerna noterar de låga resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 5 och bedömer att skolan bör förbättra elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen att uppnå i årskurs 5. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att arbetet med särskilda stöd bör följas upp i förhållande till svaga resultat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,

- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Mot bakgrund av nedanstående redovisning bedömer inspektörerna sammantaget att bedömningsområdet Uppföljning av kunskapsresultaten är av mindre god kvalitet. Inspektionen visar att viss uppföljning sker av resultaten från de nationella ämnesproven men lärarnas arbete med analyser behöver förbättras. Lärarnas uppföljning av kunskapsresultaten är företrädesvis inriktad på ett fåtal ämnen i de tidigare årskurserna och de könsrelaterade skillnaderna i betygsresultaten uppmärksammas inte. Av inspektionen framgår också att lärarnas uppföljning av kunskapsresultaten inte används i någon nämnvärd utsträckning för att utveckla verksamheten. Detta är särskilt allvarligt med tanke på de relativt låga kunskapsresultaten.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen har läraren ansvar för att fortlöpande följa up och utvärdera resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Lärarnas uppföljning av kunskapsresultaten i de tidigare årskurserna fokuserar i huvudsak på engelska, matematik och svenska. Vidare görs inte någon övergripande uppföljning i övriga ämnen. Därmed finns inte något samlat underlag för bedömning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen, vilket försvårar en analys av hur väl kunskapsuppgifter lyckas. Vidare framkommer att lärarna inte är varse de stora könsrelaterade skillnaderna i betygsfördelningen mellan pojkar och flickor. Betygsresultaten analyseras således inte i någon större utsträckning med utgångspunkt i detta faktum. Inspektörerna bedömer därför att lärarnas arbete med uppföljning av kunskapsresultaten är ett angeläget utvecklingsområde.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Skolans lärare menar att de har kännedom om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen men att uppföljningen inte alltid dokumenteras. Skolan saknar därmed ett viktigt verktyg för att få en samlad bild av elevernas kunskapsresultat i relation till de nationella målen. Inspektörerna bedömer att skolans lärare systematiskt måste följa upp, utvärdera och synliggöra elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen utifrån läroplan och kursplaner.

Individuell utvecklingsplan

Det ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Vid detta samtal ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanens och kursplanernas mål. Se vidare i Skolverkets ”Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner”. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner och bedömer att dessa bör utvecklas så att långsiktiga mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i nationella mål.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Av de skäl som redovisas nedan gör inspektörerna den samlade bedömningen att skolans arbete inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning är av mindre god kvalitet. Skolan och kommunen har lagt stor kraft på att konkretisera de nationella kursplanernas mål i alla ämnen genom arbetet med ”Mål/kriterier för ämne och läsår” dessa har samlats i en databas kallad PODB. Detta arbete till trots visar inspektionen att skolan inte utvärderar elevernas kunskapsutveckling i alla årskurser och ämnen. Vidare bedömer lärarna inte elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i förhållande till de nationella kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Emellertid framkommer att eleverna uppfattar lärarnas bedömningar av deras kunskapsresultat som rättvisa. Av samtal med rektorn och lärare framgår dock att bedömnings- och betygssamtal endast i begränsad omfattning förs mellan olika skolor i kommunen vilket bedöms i kommunrapporten. Inom nedanstående

områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Användande av nationella ämnesprov

Ämnesprov i svenska, engelska och matematik ska enligt grundskoleförordningen användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Lärarna uppger att de till viss del utvärderar och använder resultaten av ämnesproven i årskurs 9 som stöd i betygssättningen. Däremot sker ingen analys av orsaker till de skillnader som finns mellan resultaten på ämnesproven och slutbetygen i årskurs 9. Olandsskolan använder sig också av nationella ämnesprov i årskurs 5. Resultaten av dessa prov analyseras och sammanställs inte på skolövergripande nivå som underlag för kvalitativ skolutveckling. Inspektörerna bedömer att arbetet med utvärdering och uppföljning av de nationella ämnesproven i årskurs 9 bör utvecklas då det finns en skillnad mellan provresultat och slutbetyg i svenska, matematik och engelska.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska ett skriftligt omdöme ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av omdömet ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Av omdömet kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Omdömet ska undertecknas av läraren. I Olandsskolan finns omdömen men de beskriver inte elevens kunskapsutveckling inte. Inspektörerna bedömer att skolans skriftliga omdömen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

I elevintervjuer och lärarintervjuer framkommer att några lärare medvetet ger ett lägre betyg i årskurs 8 med hänvisning till att det är svårt för eleverna att visa att de har nått målen redan i årskurs 8 eller på grund av att de inte vill behöva sänka betygen i årskurs 9. Detta förhållande bekräftas i lärarintervjuer och mot bakgrund av detta vill inspektörerna påpeka att en elev skall ha det betyg som motsvarar de kunskaper som eleven har förvärvat. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över sina rutiner kring betygssättning så att skolan säkerställer att varje elev får det betyg som motsvarar de kunskaper som eleven har förvärvat oavsett årskurs.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,

10 (18)

- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Med utgångspunkt i nedanstående redovisning bedömer inspektörerna sammantaget att bedömningsområdet Genomförande av utbildningen är av god kvalitet. Detta är en samlad bedömning som grundar sig på att elevernas möjligheter till inflytande över både verksamheten i stort och det egna lärandet är av god kvalitet men att det finns dock skillnader beroende av vilka lärare eleverna har. Kursplanernas och läroplanens mål att sträva mot genomsyrar i stort verksamheten och utrymme för kunskapens olika former ges i alla ämnen och klasser, omfattningen är dock i hög grad lärarberoende. Samverkan mellan lärarna inom och mellan de olika stadierna fungerar tillfredsställande. I Östhammars kommun är alla sexåringar inskrivna i skolan, vilket beskrivs närmare i kommunrapporten. Verksamheten för sexåringarna bedöms överlag vara av god kvalitet och såväl innehåll som arbetsformer är väl anpassade till barnens ålder och mognad.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. En förutsättning för att eleverna ska ha möjlighet till inflytande över undervisningen är att de har kännedom om målen för utbildningen, vilket de har i stor utsträckning på skolan. Inspektörerna har dock noterat skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen trots att tanken är att t.ex. alla elever ska använda s.k. loggböcker för att planera och utvärdera arbetsveckan. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering. Det finns således en relativt stor variation bland lärarna i detta avseende. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning vilket också bekräftas av rektorerna. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Med hänvisning till nedanstående redovisning bedömer inspektörerna sammantaget att bedömningsområdet Anpassning av verksamheten till elevernas behov är av mindre god kvalitet. I inspektionen framkommer att den anpassning av undervisningen som sker utifrån elevernas förutsättningar och behov, ofta är av kvantitativ art och styrd av hur olika läromedel är utformade. Det är vanligt att eleverna ges tillfälle att prova nya arbetssätt men att det kan variera mellan lärare i vilken grad som detta sker. Olandsskolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd men i inspektionen framkommer att elever i behov av detta stöd inte får det i tillräcklig omfattning. Vidare framkommer att kvaliteten på åtgärdsprogrammen behöver förbättras.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Särskilt stöd

I författningarna beskrivs att särskilt stöd skall ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. I intervjuer och spontana samtal med personal samt vid lek-tionsbesök framkommer att skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Orsakerna till elevernas behov av särskilt stöd analyseras genom olika former av utvärderingar, utredningar och diskussioner. I inspektionen framkommer dock att det finns elever som inte får särskilt stöd i tillräcklig omfattning för att nå målen i undervisningen, vilket verifieras av rektorerna. Inspektörerna bedömer att särskilt stöd inte ges till alla elever som behöver det vilket måste åtgärdas.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Syftet är att reda ut vad i skolsituationen som förorsakar en elevs svårigheter för att bedöma vilka åtgärder som skolan behöver vidta för att tillgodose elevens behov. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektorn se till att ett

åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av Olandsskolans åtgärdsprogram framgår inte alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Planerade åtgärder bör även tydligare beskrivas utifrån nationella mål. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra kvaliteten på åtgärdsprogrammen.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Med hänvisning till nedanstående redovisning bedömer inspektörerna sammantaget att bedömningsområdet Normer i studiemiljö och samvaro är av god kvalitet. I sin bedömning har inspektörerna framför allt utgångspunkt i att ett aktivt värdegrundsarbete finns i Olandsskolan och eleverna uttrycker överlag att de upplever skolan som trygg. Inspektörerna bedömning tar sin utgångspunkt i att arbetet med normer och värden på skolan sker naturligt i det dagliga arbetet. I de enkäter som skolan genomfört framkommer att eleverna känner sig trygga och att det alltid finns någon vuxen att vända sig till.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna dock att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Ordningsregler

Rektorn har enligt grundskoleförordningen ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att dessa utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och föräldrar. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. I Olandsskolan finns ordningsregler men många elever upplever dessa som inaktuella. Skolans ordningsregler har heller inte utarbetats under medverkan av elever vilket måste åtgärdas.

Likabehandling

Olandsskolan har en likabehandlingsplan men det finns inte någon aktuell kartläggning av verksamheternas behov på individ-, grupp- och verksamhetsnivå. Vidare har inte samtliga diskrimineringsgrunder beaktats. En likabehandlingsplan ska innehålla mätbara mål, detta saknas i planen för Olandsskolan. Planen saknar också rutiner för hur elever och personal ska agera när en vuxen kränkt en elev. Planen anger heller inte rutiner för hur den ska följas upp eller ansvarsfördelning mellan skolledningen och övriga i personalen. Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller författningens krav vilket måste åtgärdas.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Tillgång till likvärdig utbildning är av god kvalitet. Verksamheten genomförs i enlighet med författningarnas krav när det gäller omfattningen av verksamheten, information om valmöjligheter, tillgång till modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Detta gäller dock inte för ämnet elevens val som inte anordnas i enlighet med grundskoleförordningen i årskurserna 1–5. Inspektionen visar även att utbildningen inte är avgiftsfri. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens val erbjuds inte i årskurserna 1-5 i Olandsskolan vilket måste åtgärdas.

Avgifter

I samtal med elever och föräldrar framkommer att eleverna betalar 450 kronor för en årlig skidresa. Resan erbjuds som ett av flera alternativ på en friluftsdag. Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I enlighet med Skolverkets ställningstagande gör inspektörerna bedömningen att 450 kronor inte är att anses som obetydlig. Detta måste åtgärdas. I den övergripande kommunrapporten finns Skolverkets samlade bedömning av avgifter i kommunen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet. Flertalet lärare vid Olandsskolan har lärarutbildning och de undervisar i huvudsak i de ämnen och årskurser som de har utbildning för. I intervjuer med lärarna framkommer att de har goda insikter i de föreskrifter som styr utbildningen och att det finns en stor medvetenhet i att undervisningen ska utgå från mål att sträva mot i de nationella styrdokumenterna. Inspektörerna har dock identifierat nedanstående utvecklingsområde.

Personalens kompetensutveckling

I lärarintervjuer framkommer att de inte någon högre grad ges möjlighet till kompetensutveckling utifrån skolgemensamma och individuella behov. Den kompetensutveckling som lärarna genomgår ske oftast på eget initiativ och genomförs i så fall på lärarens fritid. Inspektörerna noterar detta och vill påpeka vikten av att ge lärarna kompetensutveckling som ligger i linje med skolans och den enskildes behov.

3.3 Rektors ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att rektorerna som haft ansvaret för skolan sedan årsskiftet 07/08 till viss del tar det ansvar som författningarna anger, men med hänvisning till

vad som nedan redovisas bedömer inspektörerna att bedömningsområdet rektors ansvar, är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning och grundar sig främst på att rektorerna behöver utveckla sin roll som pedagogisk ledare samt behovet av att stärka arbetet med att följa upp och utvärdera skolans resultat i relation till de nationella målen.

Rektor som pedagogisk ledare

Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Mot bakgrund av bland annat rektorernas bristande uppföljning och utvärdering av elevernas samlade kunskapsresultat, att särskilt stöd inte ges till alla elever i behov av detta samt ett otillräckligt kvalitetsarbete gör inspektörerna bedömningen att rektorernas pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. I Olandsskolan får rektorerna information om elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen genom det digitala rapporteringssystemet PODB, vid elevhälsogrups- och elevvårdskonferenser samt andra träffar med lärare.

I intervjuerna framkommer att rektorerna inte gör någon uppföljning av hur väl undervisningen tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot, vilka anger undervisningens inriktning.

Inspektionen visar även att utvärderingar och uppföljningar av kunskapsresultaten i förhållande till kursplanernas mål bör förbättras, framför allt i årskurserna 1–5. Resultaten bör också ligga till grund för skolans kvalitetsarbete och skolans arbete med att ge stöd till elever. Inspektörerna bedömer att rektorernas ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat bör förbättras i årskurserna 1–5.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Sammantaget bedömer inspektörerna att bedömningsområdet Kvalitetsarbete är av mindre god kvalitet.

Bedömningen baserar sig företrädesvis på de brister som kvalitetsredovisningen är behäftad med men också på det faktum att skolans kvalitetsarbete är i behov av förbättringsinsatser. Framför allt sker kvalitets- och utvecklingsarbete på arbetslagsnivå och inte i ett skolövergripande perspektiv.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbete syftar till att kontinuerligt, ur ett helhetsperspektiv, identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. Som en del i detta arbete upprättas kvalitetsredovisningen som sedan är tänkt att fungera som ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet.

Av inspektionen framgår att Olandsskolan på olika sätt följer upp och utvärderar verksamheten på klassnivå och i arbetslagen. Däremot sker inte uppföljning och utvärdering av verksamheten på övergripande skolnivå i någon större utsträckning.

Enligt inspektörerna saknas systematik i skolans uppföljningsarbete och någon analys av skolans verksamhet som helhet görs inte. Inspektörerna bedömer därför att skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Varje skola, förskola och fritidshem ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag.

I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Olandsskolan har en kvalitetsredovisning som innehåller en del redovisningar av skolans måluppfyllelse, bland annat innehåller den elevernas kunskapsresultat i några ämnen. Förslag till utvecklingsområden finns beskrivna men inte för hur kunskapsresultaten ska förbättras. Till stor del innehåller kvalitetsredovisningen beskrivningar av den verksamhet som vanligen pågår på skolan. Elever och föräldrar har inte getts möjlighet att delta.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte fullt ut används för sin avsedda funktion. Den bör även bättre beskriva skolans kvalitetsarbete, redovisa fler

18 (18)

resultat, bedömningar av dessa resultat samt beskriva vilka åtgärder dessa bedömningar lett till.
Elever och föräldrar måste också involveras i arbetet med skolans kvalitetsredovisning.

Stockholm 2008-08-29

Stig Westlund

Per Eng